

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17

Τ.Κ. : 104 33 Αθήνα

Τηλέφωνο: 2132161426

2132161433

2132161428

2132161429

E-mail : tke@moh.gov.gr

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 07.04.2022

Αρ. Πρωτ.: 14891

ΠΡΟΣ: **ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

Δ/ση Κοινοβουλευτικού

Ελέγχου

Τμήμα: Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: **Απάντηση σε ερώτηση Βουλευτή**

Απαντώντας στην με αρ. **3780/10.03.2022** ερώτηση, που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων από τον Βουλευτή κ. Μυλωνάκη Α. με θέμα «Η Κυβέρνηση επιθυμεί την τιμωρία των ανεμβολίαστων υγειονομικών παρά τη μέχρι σήμερα προσφορά τους», σας γνωρίζουμε ότι:

Στο **άρθρο 206 του ν. 4820/2021 (Α' 130)**, όπως ισχύει προβλέπεται ότι:

«2. Για επιτακτικούς λόγους προστασίας δημόσιας υγείας εμβολιάζεται υποχρεωτικά κατά του κορωνοϊού COVID 19 όλο το προσωπικό (ιατρικό, παραϊατρικό, νοσηλευτικό, διοικητικό και υποστηρικτικό προσωπικό σε ιδιωτικές, δημόσιες και δημοτικές δομές υγείας... Δεν υπέχουν την υποχρέωση των παρ. 1 και 2 όσοι έχουν νοσήσει και για διάστημα ενενήντα (90) ημερών από τη νόσηση και όσοι έχουν αποδεδειγμένους λόγους υγείας που εμποδίζουν τη διενέργεια του εμβολίου. Οι λόγοι υγείας του πρώτου εδαφίου, στη βάση ειδικής λίστας εξαιρέσεων που προσδιορίζει η Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμών, εγκρίνονται από τριμελείς επιτροπές ανά υγειονομική περιφέρεια, οι οποίες αποτελούνται από ιατρούς του Εθνικού Συστήματος Υγείας και πανεπιστημιακούς ιατρούς. Ειδικώς τα άτομα με αναπηρία που αδυνατούν να υποβληθούν στη διαδικασία του εμβολιασμού για αντικειμενικούς λόγους, που σχετίζεται με την πραγματική τους κατάσταση, ως συνέπεια των παθήσεών τους, όπως οι βαριές περιπτώσεις αυτισμού και επιληψίας, δύνανται να εξαιρούνται από την υποχρέωση εμβολιασμού, με αιτιολογημένη εισήγηση του θεράποντος ιατρού τους και κατόπιν έγκρισης από τις επιτροπές του δεύτερου εδαφίου.»

Για την έκδοση της ανωτέρω νομοθεσίας ελήφθη υπ' όψιν η **γνωμοδότηση της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής και Τεχνηθικής**, σύμφωνα με την οποία στην έννοια της υποχρεωτικότητας, περιλαμβάνεται η επιβολή του εμβολιασμού υπό την απειλή κυρώσεων για όποιον το αρνείται, κάτι που ηθικά και νομικά είναι αμφιλεγόμενο, καθώς τελείται υπό κάποιας μορφής πίεσης για την προστασία των δικαιωμάτων του εμβολιαζόμενου ή την εκπλήρωση δημόσιων

Σελίδες απάντησης: 5

Σελίδες συνημμένων:

Σύνολο σελίδων: 5

υποχρεώσεών του. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ απαραίτητες προϋποθέσεις για να δικαιολογηθεί ηθικά η υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού στις οποίες ανήκει το υγειονομικό προσωπικό, λόγω μεγάλου κινδύνου λοίμωξης από τον ιό ή αυξημένο κίνδυνο σοβαρής νόσησης, ακόμη και θανάτου, είναι να έχει επιβεβαιωθεί η ασφάλεια των εμβολίων, η αποτελεσματικότητα και η διαθεσιμότητά τους. Στην προκειμένη περίπτωση, στο πλαίσιο της στάθμισης κινδύνου-οφέλους, τα εμβόλια κατά της COVID 19 έχουν εγκριθεί για επείγουσα χρήση από τον EMA και τον FDA μετά από μεθοδολογική αξιολόγηση δεδομένων για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητά τους, τεκμηριώνοντας ότι τα πιθανά οφέλη υπερτερούν των τυχόν ανεπιθύμητων παρενεργειών, τόσο σε επίπεδο ατόμου, όσο και σε επίπεδο γενικού πληθυσμού.

Στο πλαίσιο της **αρχής της αυτονομίας, της ωφέλειας και της μη βλάβης**, σύμφωνα πάντα με το σκεπτικό που αναπτύσσεται στη σχετική σύσταση της Επιτροπής Βιοηθικής και Τεχνοηθικής, το ζήτημα του υποχρεωτικού εμβολιασμού από ηθικής απόψεως αφορά τη σχέση μεταξύ της αρχής της προσωπικής αυτονομίας και της **προστασίας της δημόσιας υγείας, ως συλλογικού αγαθού**. Ειδικά για την περίπτωση των ιατρών και νοσηλευτών, οι οποίοι έχουν επαφή με ασθενείς η Επιτροπή παραδέχεται την αρχή της μη-βλάβης και τους καθήκοντος φροντίδας των ασθενών, που απορρέει από την ιδιότητά τους για τη λήψη της απόφασης. Επίσης, αν και **η ατομική αυτονομία**, σύμφωνα με την οποία καθένας δικαιούται να έχει άμεσο έλεγχο της υγείας του, υπό την παραδοχή ότι η ατομική αυτονομία στο πεδίο της υγείας κατά κανόνα δεν επηρεάζει τρίτα πρόσωπα και ως εκ τούτου δεν τίθεται ζήτημα περιορισμού της, **σε εξαιρετικές περιστάσεις όταν εμφανίζεται άμεσος κίνδυνος για τη δημόσια υγείας και η άσκησή της (ατομικής αυτονομίας) συγκρούεται με τα δικαιώματα τρίτων, είναι ηθικά θεμιτή η επιβολή περιορισμών**. Ειδικά για την περίπτωση ιατρονοσηλευτικού προσωπικού η αρχή της μη βλάβης, όπως κατοχυρώνεται σε συναφείς κώδικες δεοντολογίας, δικαιολογούνται εντονότεροι περιορισμοί της ατομικής αυτονομίας, καθώς οι επαγγελματίες αυτοί εκούσια δεσμεύθηκαν να αποφεύγουν κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους κάθε συμπεριφορά που θα μπορούσε να προκαλέσει βλάβη στους ασθενείς τους. Στο πλαίσιο αυτό ο υποχρεωτικός εμβολιασμός σε αυτές τις ομάδες επαγγελματιών κρίνεται **ηθικά δικαιολογημένος**, καθώς το λειτούργημα που επιτελείται από την εν λόγω ομάδα επαγγελματιών συνεπάγεται εξ' ορισμού δεσμεύσεις απέναντι στους ασθενείς και με δεδομένο ότι επιστημονικά ο εμβολιασμός έχει αποδειχθεί ότι μειώνει σημαντικά την πιθανότητα εισαγωγής στο νοσοκομείο και προστατεύει από βαριά νόσηση, αποτελεί ηθική προτεραιότητα όλων, πολλώ δε των επαγγελματιών υγείας σε περιόδους πανδημίας.

Επιπλέον της προστασίας των ασθενών από δυνητική βλάβη, καθώςον το υγειονομικό προσωπικό βρίσκεται σε αυξημένο κίνδυνο νόσησης, λόγω της καθημερινής έκθεσης σε μεγαλύτερο κίνδυνο λόγω της επαφής με νοσούντες, **η προστασία της υγείας του προσωπικού αυτού σε καταστάσεις πανδημίας, αποβαίνει, σύμφωνα με το ανωτέρω σκεπτικό της Επιτροπής, κρίσιμη για την επαρκή στελέχωση των δομών υγείας**, προκειμένου να διασφαλίζεται η καλύτερη δυνατή λειτουργία του συστήματος υγείας, το οποίο ούτως ή άλλως βρίσκεται υπό πίεση σε συνθήκες πανδημίας. Δεδομένου μάλιστα του ότι τα εγκεκριμένα εμβόλια μειώνουν αποδεδειγμένα ως ένα βαθμό τον κίνδυνο μεταδοτικότητας της νόσου, ενισχύεται ηθικά το επιχείρημα περί επιβολής υποχρεωτικότητας.

Στην ίδια γνωμοδότηση αναφέρεται πως αν και κατά την γενική αρχή της συναίνεσης ύστερα από ενημέρωση (informed consent) του προσώπου (αρθ. 5 και επ. Σύμβασης Οβιέδο, αρθ. 11, 12 ΚΙΔ), ως προϋπόθεση για την ιατρική πράξη, δικαίωμα που θεμελιώνεται και έμμεσα από το άρθρο 5 του Συντάγματος για το ατομικό δικαίωμα στην υγεία και προβλέπεται ρητά στην παρ. 2 του άρθρου 3 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο υποχρεωτικός εμβολιασμός θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αντιβαίνει στην αρχή του σεβασμού της ανθρωπίνης αξίας και το δικαίωμα για τη σωματική ακεραιότητα, η υποχρεωτικότητα εμβολιασμού μπορεί να προβλέπεται με Απόφαση Υπουργού για τις δομές υγείας ή περίθαλψης ευάλωτων ομάδων: α) ως αναγκαίος όρος πρόσληψης ιατρών, υγειονομικού άλλου επιστημονικού ή διοικητικού προσωπικού και β) ως αναγκαίος όρος για την απασχόληση σε υπηρεσίες επαφής με το κοινό, όρος που μπορεί παραμένει σε ισχύ τουλάχιστον για όσο διάστημα διαρκεί η πανδημία.

Παράλληλα, όπως έχει κριθεί και αποφασισθεί από το **ΣτΕ** κατά την εξέταση σωρείας προσβαλλόμενων διοικητικών πράξεων επιβολής κυρώσεων (αιτήσεις ακυρώσεως επί αποφάσεων αναστολής καθηκόντων), σύμφωνα με την επικρατούσα άποψη του Δικαστηρίου **«ο εμβολιασμός του προσωπικού, – ο οποίος κατά την απολύτως κρατούσα στη διεθνή επιστημονική κοινότητα άποψη, επιβάλλεται για την αντιμετώπιση της πανδημίας – υπαγορεύεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος για την προστασία της δημόσιας υγείας από την εξάπλωση του κορωνοϊού COVID 19 και την αποφυγή εξάπλωσής του στα ιδιαιτέρως ευπαθή κατά κοινή πείρα, άτομα που νοσηλεύονται και με τα οποία ... (το προσωπικό) ... βρίσκεται σε συχνή επαφή λόγω του χώρου απασχόλησής του (ΣτΕ ΕΑ 250-252/2021).**

Επιπρόσθετα, για τη **συνταγματικότητα του νόμου όσον αφορά την υποχρεωτικότητα εμβολιασμού για ιατρικό, παραϊατρικό, νοσηλευτικό και λοιπό προσωπικό έχει ήδη αποφανθεί και η Ολομέλεια του ΣτΕ, πως αποτελεί συνταγματική υποχρέωση για επίδειξη κοινωνικής αλληλεγγύης.** Η επίσημη απόφαση του ΣτΕ αναμένεται να δημοσιευθεί τον προσεχή Απρίλιο, ωστόσο λόγω της ιδιαίτερης βαρύτητας των αποφάσεων που αφορούν στην προστασία της δημόσιας υγείας ο πρόεδρος του ΣτΕ Δημήτρης Σκαλτσούνης, έκανε χρήση για πρώτη φορά του άρθρου 25 του νόμου 4786/2021 που του παρέχει το δικαίωμα να ανακοινώνει το αποτέλεσμα των κλεισμένων των θυρών διασκέψεων του ανωτάτου δικαστηρίου.

Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με την ως άνω ανακοίνωση επί των 9 αιτήσεων ακυρώσεως που αφορούν το απασχολούμενο σε δομές υγείας ιατρικό, παραϊατρικό, νοσηλευτικό και λοιπό προσωπικό (αιτήσεις ΠΟΕΔΗΝ, Σωματίου εργαζομένων ΕΚΑΒ και υπόχρεων φυσικών προσώπων), σύμφωνα με την ανακοίνωση, το ΣτΕ απέρριψε ορισμένες ως απαράδεκτες, ενώ απέρριψε τις υπόλοιπες αιτήσεις (με μειοψηφία 3 μελών) με την αιτιολογία, μεταξύ άλλων, ότι **ο υποχρεωτικός εμβολιασμός (άρθρο 206 ν. 4820/2021) δεν αντίκειται στις συνταγματικές ή υπερνομοθετικές διατάξεις των οποίων γίνεται επίκληση, διότι, στην προκειμένη περίπτωση, αυτός:**

α) επιβάλλεται στη συγκεκριμένη επαγγελματική ομάδα στο πλαίσιο της συνταγματικής υποχρέωσης για επίδειξη κοινωνικής αλληλεγγύης, ειδικώς δε όσον αφορά το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό λόγω της αυξημένης ευθύνης που έχει ως προς τη διαφύλαξη της υγείας των ασθενών,

β) προβλέπεται από τον νόμο,

γ) **στηρίζεται σε έγκυρα επιστημονικά δεδομένα** τα οποία αποδέχεται η συντριπτική πλειοψηφία των αρμόδιων επιστημονικών φορέων στην Ελλάδα και διεθνώς, σύμφωνα με τα οποία ο εμβολιασμός αποτελεί βασικό εργαλείο για την ανάσχεση της πανδημίας του κορονοϊού covid-19 και

δ) σύμφωνα με τα υπάρχοντα επιστημονικά δεδομένα, οι σοβαρές παρενέργειες του εμβολιασμού είναι εξαιρετικά σπάνιες. Εξ άλλου, (με μειοψηφία 5 μελών) κρίθηκε ότι **η αναστολή εργασίας χωρίς την καταβολή του συνόλου των αποδοχών είναι συνταγματικώς ανεκτή.**

Κρίθηκε επίσης **αφ' ενός ότι η υποχρέωση εμβολιασμού μόνο του ιατρικού, παραϊατρικού, νοσηλευτικού και λοιπού προσωπικού δεν παραβιάζει την αρχή της ισότητας εν σχέσει με άλλες κατηγορίες εργαζομένων και αφ' ετέρου ότι η προβλεπόμενη διαδικασία παρακολούθησης και ελέγχου της συμμόρφωσης με την υποχρέωση εμβολιασμού κατά του κορωνοϊού δεν παραβιάζει τη νομοθεσία περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.** Αλλά και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει δεχτεί ότι το μέτρο του υποχρεωτικού εμβολιασμού είναι επιτρεπτό, όταν στοχεύει στην προστασία της υγείας και των δικαιωμάτων άλλων (αποφάσεις Vavřička κατά Τσεχικής Δημοκρατίας, Jehovah's Witnesses of Moscow κατά Ρωσσίας, Solomakhin κατά Ουκρανίας, σύμφωνα με την οποία κρίθηκε ότι αυτός δύναται να δικαιολογηθεί, εφόσον συντελείται εξαιτίας του φόβου εξάπλωσης επιδημίας και υπό τον όρο ότι έχουν ληφθεί όλες οι απαραίτητες ιατρικές προφυλάξεις). Μάλιστα το ΕΔΔΑ τον Σεπτέμβριο του 2021 απέρριψε αίτημα Ελλήνων υγειονομικών για προσωρινή αναστολή των μέτρων υποχρεωτικού εμβολιασμού (266/09-09-2021).

Τέλος, επισημαίνεται ότι **η χώρα μας δεν αποτελεί μοναδικό παράδειγμα επιβολής του μέτρου της υποχρεωτικότητας, καθώς και άλλες χώρες της ΕΕ έχουν λάβει αντίστοιχα μέτρα¹:**

Ειδικότερα, εκτός από την Ελλάδα ο υποχρεωτικός εμβολιασμός των υγειονομικών προβλέπεται στις κάτωθι χώρες:

1. Ιταλία

Η Ιταλία υπήρξε η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που έκανε τον εμβολιασμό υποχρεωτικό ήδη από το Μάιο του 2021. Με το νομοθετικό διάταγμα που εκδόθηκε στις 25.5.2021 η Ιταλία υποχρεώνει τους γιατρούς και το προσωπικό των υπηρεσιών υγείας, περιλαμβανομένων των φαρμακοποιών, να εμβολιαστούν κατά της Covid-19, διότι διαφορετικά δεν θα μπορούν να εργάζονται ερχόμενοι σε επαφή με άλλους ανθρώπους.

Επιπλέον, στις αρχές Αυγούστου η ιταλική κυβέρνηση κατέστησε υποχρεωτική την υγειονομική κάρτα (green pass) για τον κορονοϊό για τους εκπαιδευτικούς, καθώς και τους επιβάτες στα μέσα μαζικής μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένων των πτήσεων εσωτερικού, των πλοίων και των τρένων μεγάλων αποστάσεων. Το Green Pass, έγινε επίσης υποχρεωτικό σε κινηματογράφους, μουσεία και εσωτερικούς αθλητικούς χώρους ή σε εσωτερικούς χώρους εστιατορίων.

¹ Πηγή: Δημοσίευμα στον ηλεκτρονικό τύπο της Ημερησίας

Επισημαίνεται ότι το Green Pass αποδεικνύει ότι οι φορείς είτε έχουν εμβολιαστεί με τουλάχιστον μία δόση, είτε έχουν αναρρώσει από covid-19 τους τελευταίους έξι μήνες ή έχουν βρεθεί αρνητικοί τις προηγούμενες 48 ώρες. Ακόμα, το Green Pass είναι υποχρεωτικό στο σχολικό και πανεπιστημιακό προσωπικό, καθώς και στους φοιτητές πανεπιστημίου. Μάλιστα, το προσωπικό που δεν θα φέρει το Green Pass για πέντε συνεχόμενες ημέρες θα τίθεται σε διαθεσιμότητα και θα παγώνει ο μισθός του. Ηδη η ιταλική κυβέρνηση εξετάζει το ενδεχόμενο να καταστήσει υποχρεωτικούς τους εμβολιασμούς κατά του covid για όλους μόλις τα εμβόλια λάβουν πλήρη έγκριση από τις ευρωπαϊκές και ιταλικές ρυθμιστικές αρχές.

2. Γαλλία

Όσον αφορά στη Γαλλία, σύμφωνα με τη νομοθεσία, ο εμβολιασμός κατά του Covid-19 είναι υποχρεωτικός για τα άτομα που εργάζονται στον τομέα της υγείας και του ιατρικού κλάδου, εκτός εάν εξαιρούνται ιατρικά. Το προσωπικό που δεν έχει εμβολιαστεί είχε προθεσμία έως τις 15 Σεπτεμβρίου 2021 για να το πράξει. Οι μη εμβολιασμένοι εγκαίρως, εργαζόμενοι και δημόσιοι υπάλληλοι μπορούν να τεθούν σε αναστολή χωρίς αμοιβή. Η ανωτέρω υποχρέωση ισχύει για όλο το προσωπικό υγειονομικής περίθαλψης του οικείου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, τόσο για το νοσοκομειακό προσωπικό όσο και για τους οικιακούς βοηθούς. Το Συνταγματικό Συμβούλιο έκρινε τον νόμο συνταγματικό.

3. Ουγγαρία

Η κυβέρνηση της Ουγγαρίας αποφάσισε να καταστήσει υποχρεωτικούς τους εμβολιασμούς κατά της COVID-19 για τους εργαζόμενους στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης στο πλαίσιο των προσπάθειών για τον περιορισμό της πανδημίας.

4. Γερμανία²

Η Γερμανική Βουλή ψήφισε νόμο τον Δεκέμβριο του 2021, σύμφωνα με τον οποίο έγινε υποχρεωτικός ο εμβολιασμός των υγειονομικών υπαλλήλων μέχρι τις 15 Μαρτίου 2022. Το Συνταγματικό Δικαστήριο απέρριψε αίτημα ασφαλιστικών μέτρων και πιο ειδικότερα προσωρινής ακύρωσης του σχετικού νόμου³.

Άλλες χώρες που έχουν θεσπίσει την υποχρεωτικότητα εμβολιασμού του υγειονομικού προσωπικού είναι η Κροατία, η Λετονία, η Σλοβενία και η Φινλανδία⁴.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Βουλευτή κ. Μυλωνάκη Α.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΣΩΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:

Γρ. Υπουργού

Γρ. Αναπλ. Υπουργού

Γρ. Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ

² Πηγή:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729309/EPRS_BRI\(2022\)729309_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729309/EPRS_BRI(2022)729309_EN.pdf)

³ <https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/EN/2022/bvg22-012.html>

⁴ Πηγή:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729309/EPRS_BRI\(2022\)729309_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729309/EPRS_BRI(2022)729309_EN.pdf)